

Abstrakt

Diplomová práce se zabývá historickým vývojem lužních lesů, aluviálních luk a vodních ploch ve středním Polabí, v časovém horizontu od konce 18. stol. do současnosti. Dané území, vymezené hranicemi Polabského bioregionu na bývalém okrese Nymburk, bylo v minulosti ovlivňováno četnými antropogenními i přírodními faktory, které mnohokrát ovlivnily jeho krajinný ráz.

Za tímto účelem byly zpracovány mapy 1., 2. a 3. vojenského mapování prezentující postupně období konce 18. stol., první a druhé poloviny 19. stol. Dále Vojenské topografické mapy z roku 1952 a ortofotomapy, které spolu s terénním mapováním vypovídají o současném stavu. Samotné zpracování map, jejich vizualizace a kvantifikace konečných výsledků bylo provedeno v prostředí GIS.

Lužní lesy zaujímaly největší plochu na konci 18. stol. Průmyslová revoluce přispěla k jejich zvýšené exploataci a na mapách 3. vojenského mapování sledujeme pokles rozlohy o 35 % oproti předchozímu období. Současný stav je poznamenán zalesňovacími tendencemi, především lokality Mydlovarského luhu a Skupice. Nejvýznamnějším územím, s relativně zachovalým druhovým složením lužního lesa, je Libický luh - nadregionální biocentrum a evropsky významná lokalita.

Pro aluviální louky je charakteristická jejich postupná degradace v rámci sledovaného období, podléhání tlaku zemědělství a přeměně na ornou půdu. Od začátku 19. stol. do současnosti se jejich rozloha snížila o 81 %.

Koryto Labe bylo od počátku 19. stol. systematicky regulováno. Hlavní zásahy do přirozeného toku s četnými meandry a samotné dokončení kanalizace a napřímení koryta spadají do první poloviny 20. stol. Během necelých 150 let došlo ke zkrácení o 16,6 % jeho původní délky.

Střední Polabí patřilo k nejvodnatějším oblastem v Čechách. Četné rybníky Poděbradského panství tvořily na mapách 1. vojenského mapování významnou krajinnou dominantu, ale na konci 18. stol. byly postupně vysoušeny a měněny na louky nebo ornou půdu.

Současné krajina středního Polabí je tvořena mozaikou scelených lánů polí, přesto se zde dochovaly fragmenty oblastní s vysokým přírodním potenciálem, které je nutno chránit a postupnou rekultivací navracet nivě její někdejší stabilitu.